

Modelovanie a riadenie systémov

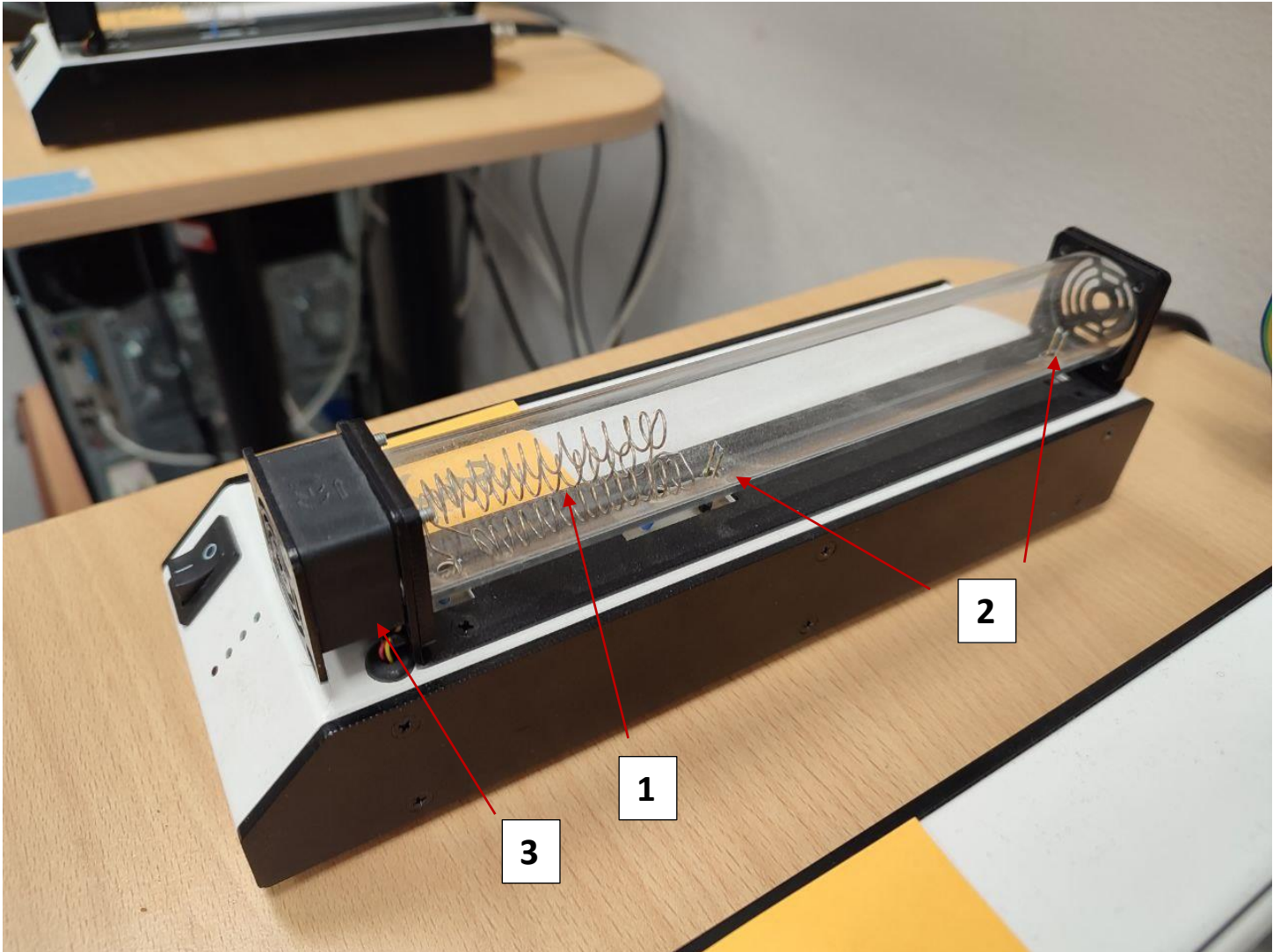
Semestrálny referát

Prevodová charakteristika, pracovný bod a prechodová charakteristika

1. Prevodová charakteristika

a) Opis predmetného systému

Predmetným systémom, ktorý sme skúmali, bol laboratórny tepelný systém.

Tento jednoduchý systém má jeden vstupný a jeden výstupný signál. Za vstupný uvažujeme signál, ovládajúci vyhrievaciu špirálu **(1)**, za výstupný - signál z jedného zo snímačov teploty **(2)**. Taktiež sme mali možnosť ovplyvňovať prevádzkové podmienky systému ventilátorom **(3)**, čo dá sa považovať za druhý vstupný signál.

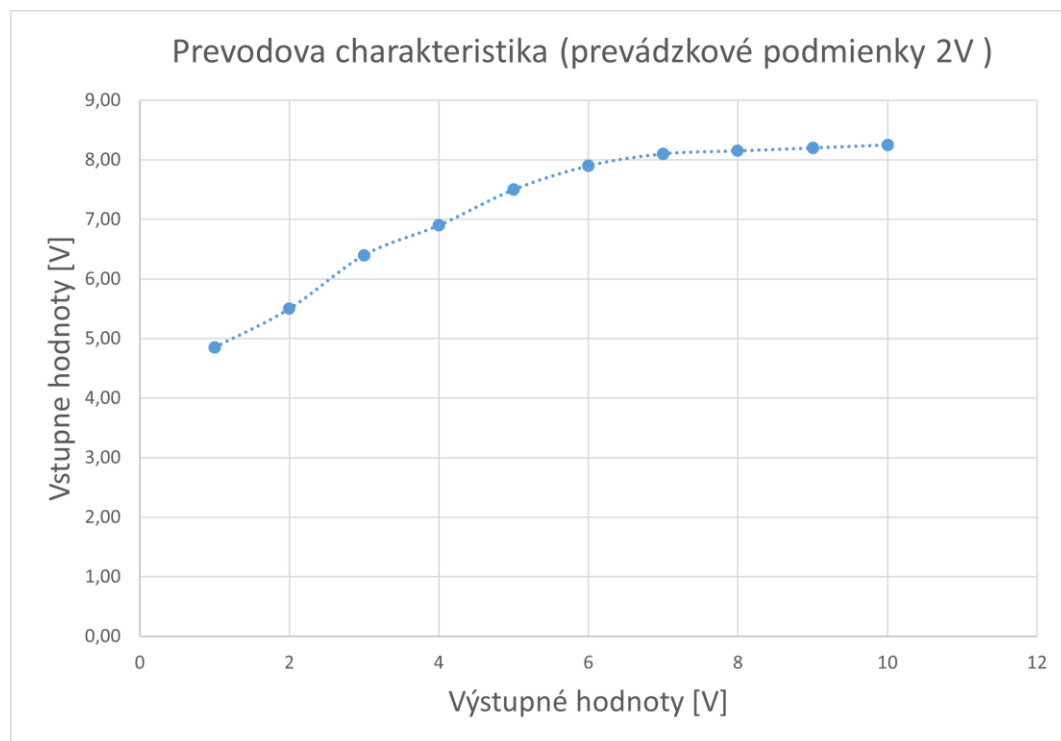
Vstupne hodnoty sú v rozsahu 0 až 10 voltov, krok 1 volt.

b) Základná funkčnosť predmetného systému

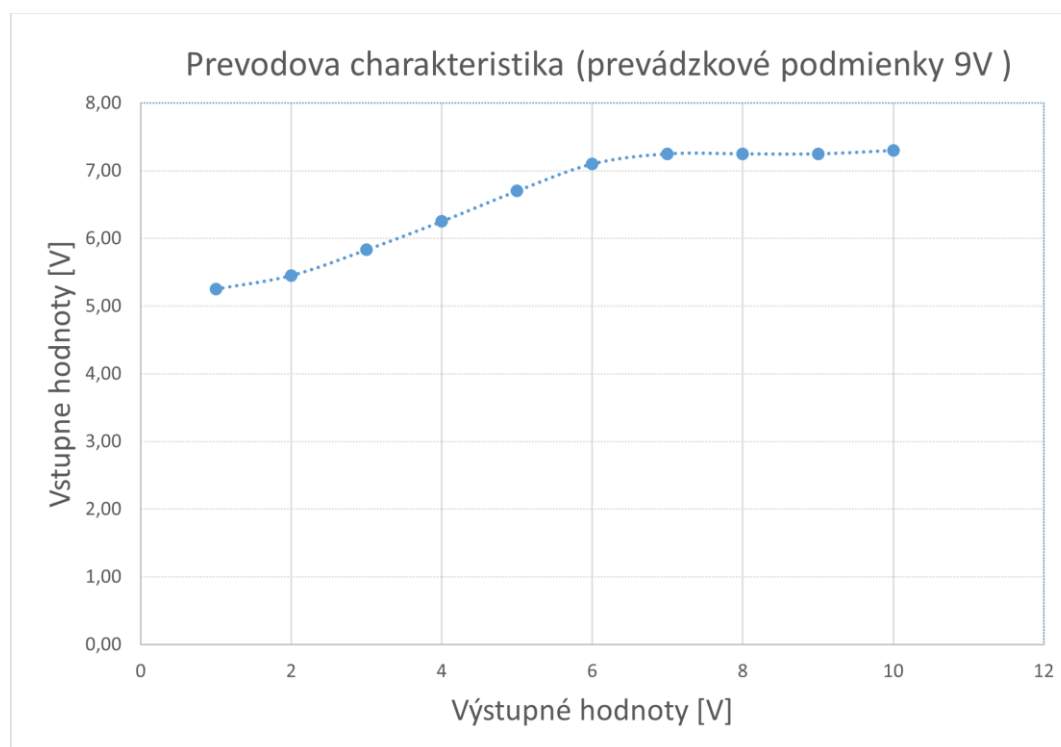
Funkčnosť daného systému pripomína mi fén. Špirála vnútri sklenej trubice sa zohrieva a zároveň robí horúcim vzduch okolo seba. Ventilátor ochladzuje špirálu a vyfukuje von teplý vzduch. Snímače merajú teplotu.

c) Prevodová charakteristika predmetného systému

Na skúmanie predmetného systému sme dostali Simulinkovskú schému, prostredníctvom ktorej sme mohli komunikovať so zariadením. Pre získanie prevodovej charakteristiky na vstup sme dávali konštantne signály v rozsahu 0 až 10 voltov pri rozličných prevádzkových podmienkach (najprv 2 a potom 9 voltov). Odozvu sme dostávali pomocou snímačov, ale po každej zmene vstupu sme čakali, kým sa výstupná veličina ustali. Ziskane výstupné hodnoty sme zadávali do tabuľky a nasledovne sme na základe tejto tabuľky vytvorili graf, ktorý predstavuje prechodovú charakteristiku daného predmetného systému.

Vstup[V]	Výstup[V]
1,00	4,85
2,00	5,50
3,00	6,40
4,00	6,90
5,00	7,50
6,00	7,90
7,00	8,10
8,00	8,15
9,00	8,20
10,00	8,25

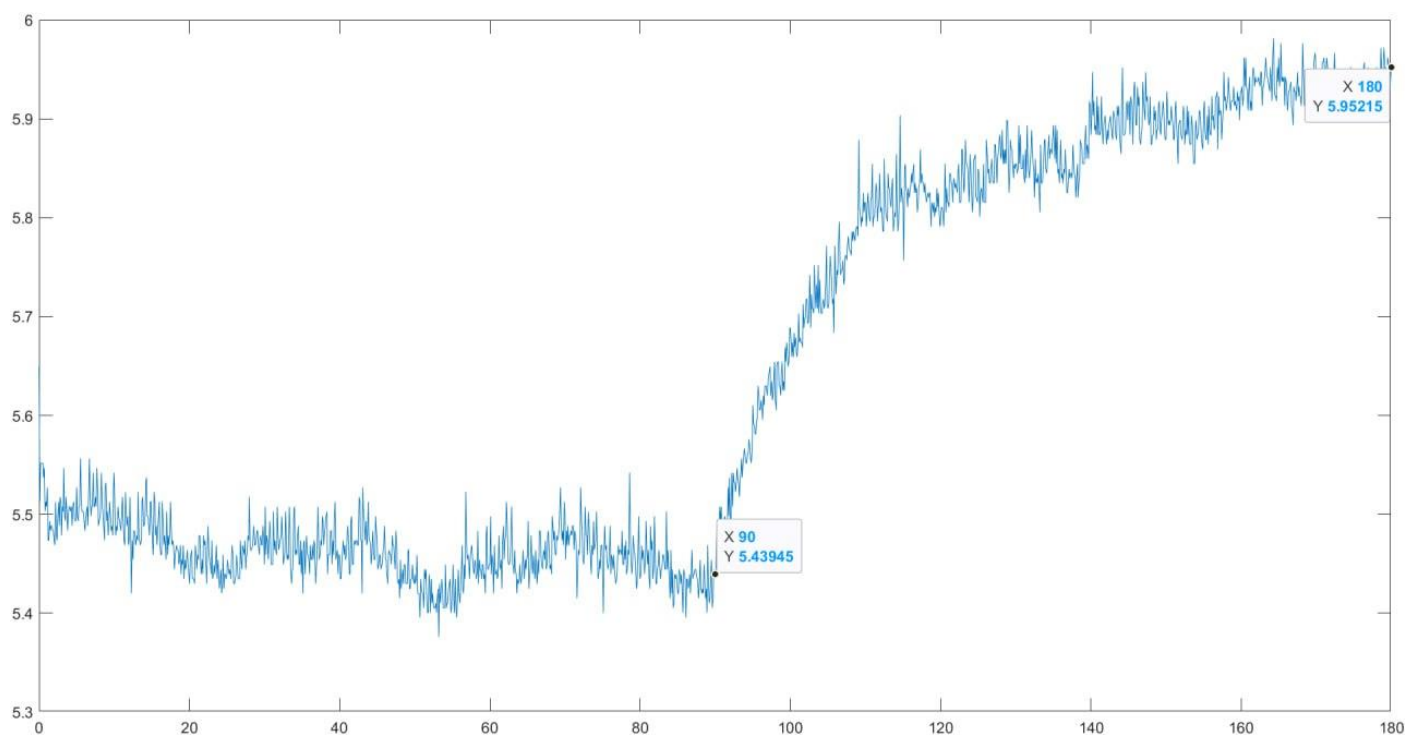

Vstup[V]	Výstup[V]
1,00	5,25
2,00	5,45
3,00	5,83
4,00	6,25
5,00	6,70
6,00	7,10
7,00	7,25
8,00	7,25
9,00	7,25
10,00	7,30

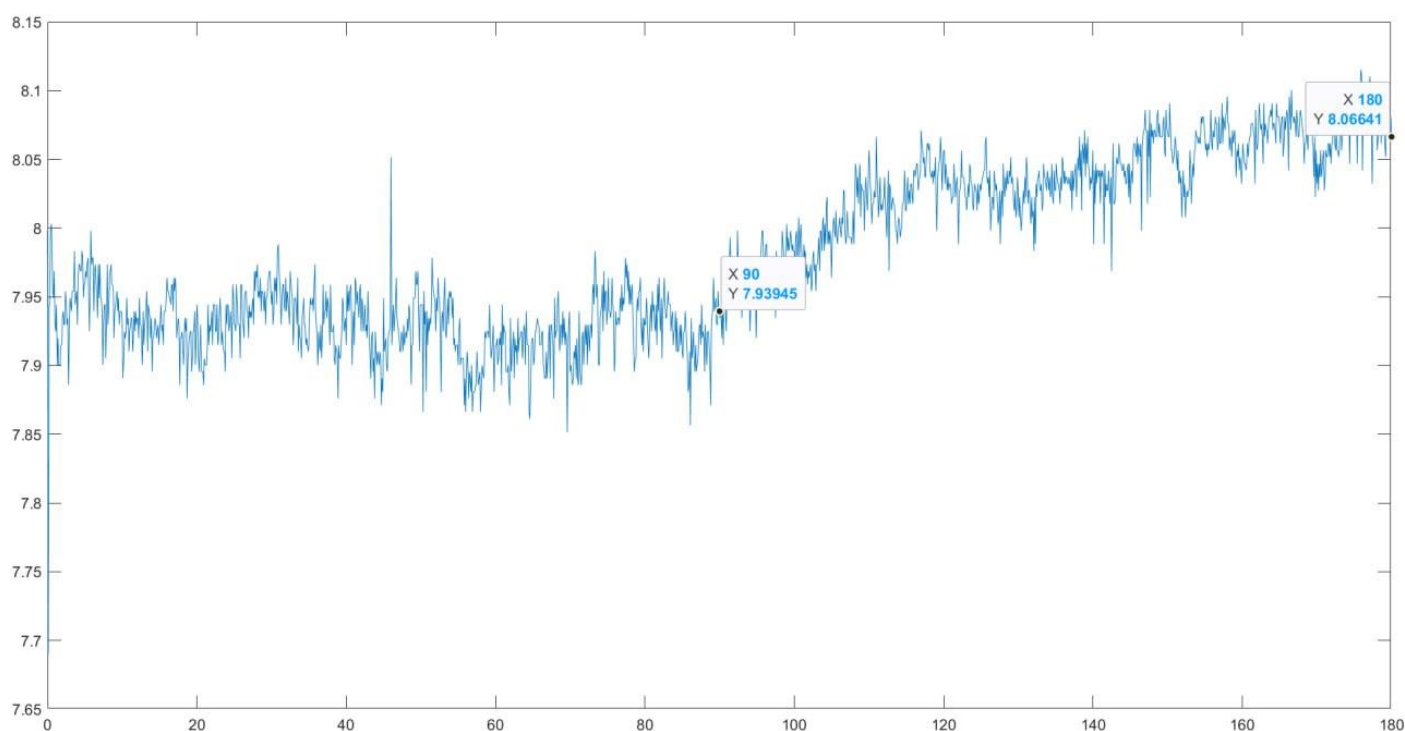
2. Prechodová charakteristika

a) Pre prevodovú charakteristiku s prevádzkovými podmienkami 2V sme zvolili pracovné body $u_{PB1} = 2$ a $u_{PB2} = 6$, pretože v okoliach týchto bodov vlastnosti systému sú relatívne nemenné. Potom $y_{PB1} = 5,439$ a $y_{PB2} = 7,939$. Zvolená veľkosť okolia pracovných bodov $\Delta u = 0.8$.

b) Prechodovú charakteristiku systému pre každý pracovný bod sme odmerali tak, že nastavili hodnotu vstupného signálu u_{PB} a počkali, kým výstup systému sa ustáli na hodnote y_{PB} (dostali systém do pracovného bodu). V ďalšom kroku sme priviedli na vstup jednotkový skok. Po ustalení výstupnej veličiny sme získali hodnotu $y_{PB1h} = 5,952$ (Obrázok 1) a $y_{PB2h} = 8,066$ (Obrázok 2).

Obrázok 1 – prevodová charakteristika s prevádzkovými podmienkami 2V, $u_{PB1} = 2$

Obrázok 2 – prevodová charakteristika s prevádzkovými podmienkami 2V, $u_{PB1} = 6$

c) Hodnotu statického zosilnenia systému K sme výpočítali podľa vzorca:

$$K = \frac{\Delta y}{\Delta u}$$

kde $\Delta y = y_{PBh} - y_{PB}$,

Δu – okolie pracovného bodu a zároveň jednotkový skok

Statické zosilnenie K pre pracovný bod $u_{PB1} = 2$:

$$\Delta y_{PB1} = y_{PB1h} - y_{PB1} = 5,952 - 5,439 = 0,513$$

$$K_{PB1} = \frac{0,513}{0,8} = 0,641$$

Statické zosilnenie K pre pracovný bod $u_{PB1} = 6$:

$$\Delta y_{PB2} = y_{PB2h} - y_{PB2} = 8,066 - 7,939 = 0,127$$

$$K_{PB2} = \frac{0,127}{0,8} = 0,159$$

Pre výpočet časovej konštanty T potrebujeme výpočítať 63% z hodnoty Δy . Nech Δy je 100%. Potom platí pomer:

$$\frac{\Delta y}{100\%} = \frac{\Delta y_{63}}{63\%}$$

Δy_{63} pre pracovný bod $u_{PB1} = 2$:

$$\Delta y_{63PB1} = \frac{\Delta y_{PB1} * 63\%}{100\%} = \frac{0,513 * 63\%}{100\%} = 0,323$$

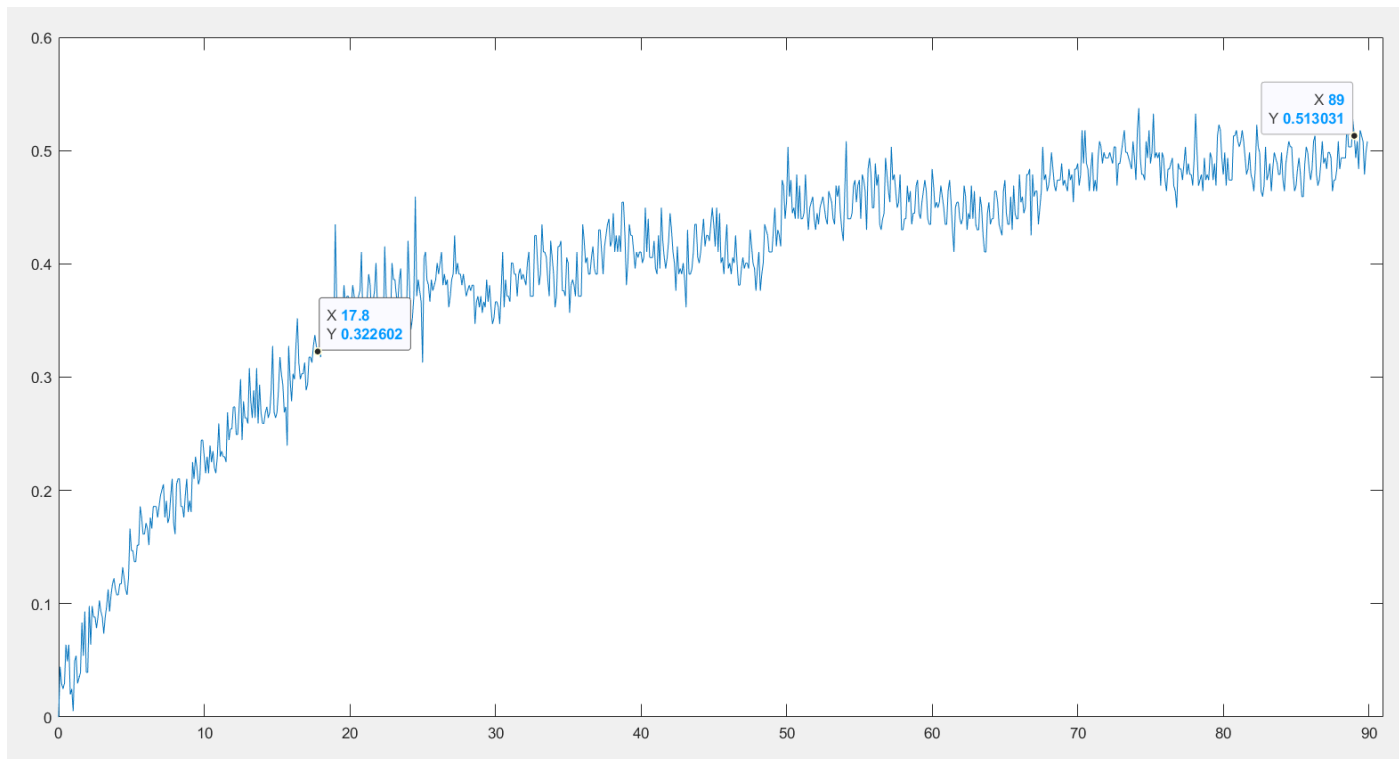
Δy_{63} pre pracovný bod $u_{PB1} = 6$:

$$\Delta y_{63PB2} = \frac{\Delta y_{PB2} * 63\%}{100\%} = \frac{0,127 * 63\%}{100\%} = 0,080$$

Hodnotu T získame pomocou prevodovej charakteristiky takým spôsobom, že najdeme na grafe výstupnú hodnotu Δy_{63} a tým padom na vstupe tohto bodu aj bude časová konštanta T.

Časová konštanta T pre $u_{PB1} = 2$:

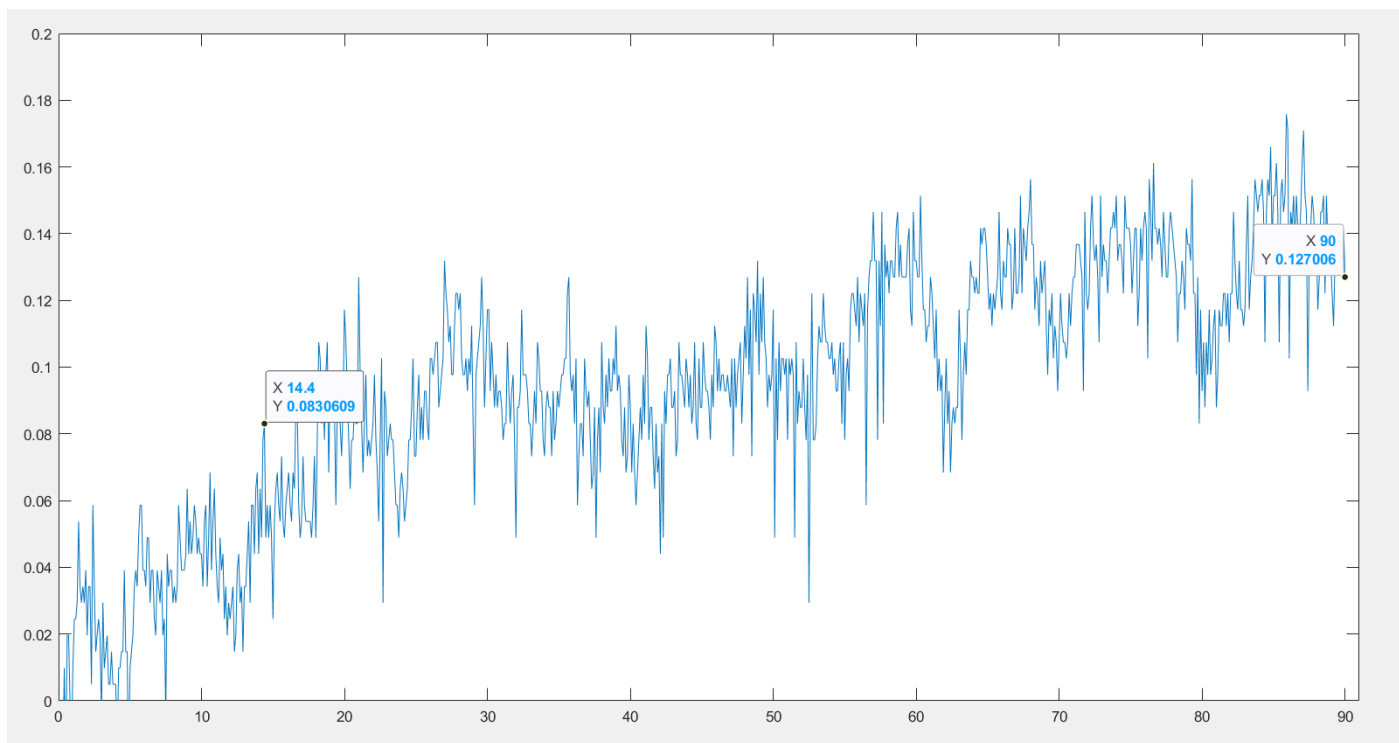
Najbližšia výstupná hodnota na PCH v okolí Δy_{63PB1} je 0,3226. Z obrázka 3 vypláva, že $T_{PB1} = 17.8[s]$

Obrázok 3

Časová konštanta T pre $u_{PB1} = 6$:

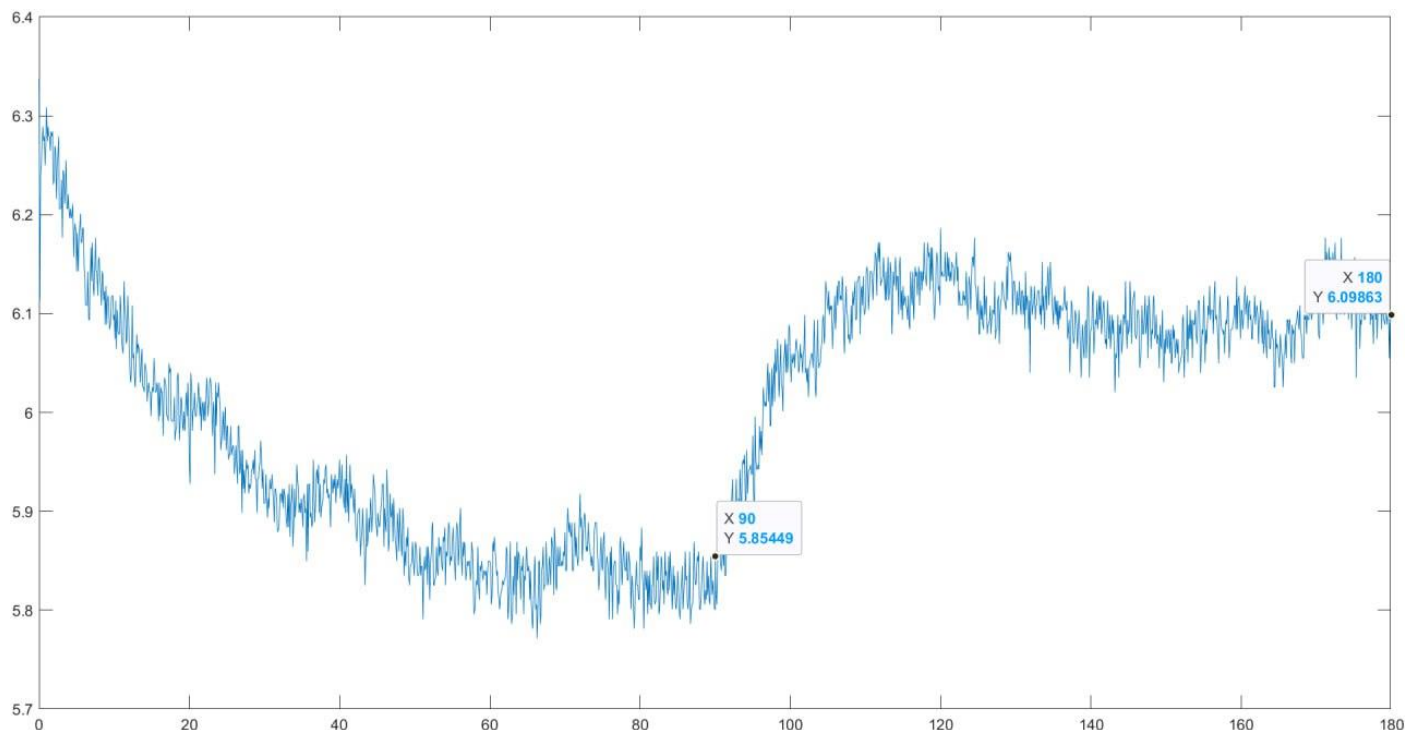
Najbližšia vystupna hodnota na PCH v okolí Δy_{63PB2} je 0,083. Z obrázka 4 vyplíva, že $T_{PB2} = 14,4[s]$

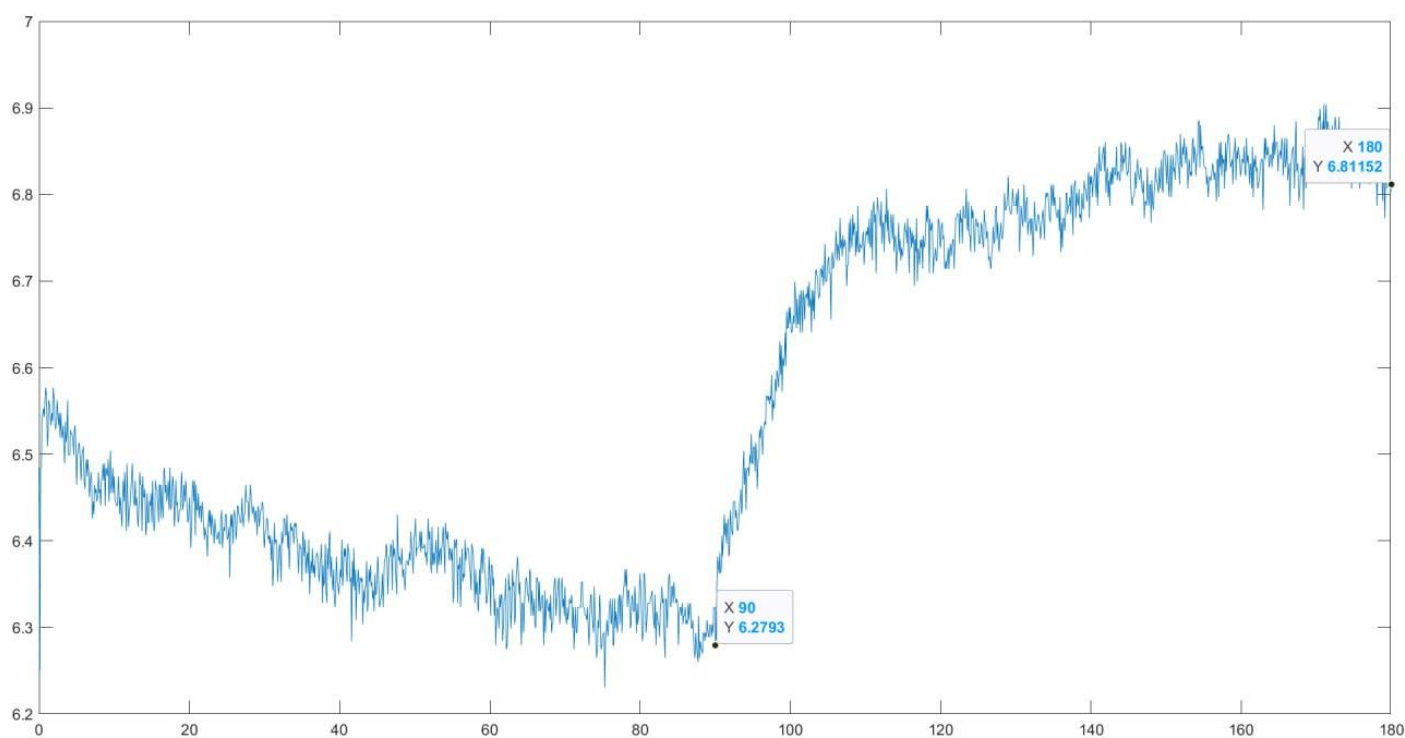
Obrázok 4

a) Pre prevodovú charakteristiku s prevádzkovými podmienkami 9V sme zvolili pracovné body $u_{PB1} = 2$ a $u_{PB2} = 4$, pretože v okoliach týchto bodov vlastnosti systému sú relatívne nemenné. Potom $y_{PB1} = 5,854$ a $y_{PB2} = 6,279$. Zvolená veľkosť okolia pracovných bodov $\Delta u = 1,5$.

b) Prechodovú charakteristiku systému pre každý pracovný bod sme odmerali tak, že nastavili hodnotu vstupného signálu u_{PB} a počkali, kým výstup systému sa ustáli na hodnote y_{PB} (dostali systém do pracovného bodu). V ďalšom kroku sme priviedli na vstup jednotkový skok. Po ustalení výstupnej veličiny sme získali hodnotu $y_{PB1h} = 6,099$ (Obrázok 5) a $y_{PB2h} = 6,812$ (Obrázok 6).

Obrázok 5 - prevodová charakteristika s prevádzkovými podmienkami 9V, $u_{PB1} = 2$

Obrázok 6 - prevodová charakteristika s prevádzkovými podmienkami 9V, $u_{PB1} = 4$

c) Hodnotu statického zosilnenia systému K sme výpočítali podľa vzorca:

$$K = \frac{\Delta y}{\Delta u}$$

kde $\Delta y = y_{PBh} - y_{PB}$,

Δu – okolie pracovného bodu a zároveň jednotkový skok

Statické zosilnenie K pre pracovný bod $u_{PB1} = 2$:

$$\Delta y_{PB1} = y_{PB1h} - y_{PB1} = 6,099 - 5,854 = 0,245$$

$$K_{PB1} = \frac{0,245}{1,5} = 0,163$$

Statické zosilnenie K pre pracovný bod $u_{PB1} = 4$:

$$\Delta y_{PB2} = y_{PB2h} - y_{PB2} = 6,812 - 6,279 = 0,533$$

$$K_{PB2} = \frac{0,533}{1,5} = 0,355$$

Pre výpočet časovej konštanty T potrebujeme výpočítať 63% z hodnoty Δy . Nech Δy je 100%. Potom platí pomer:

$$\frac{\Delta y}{100\%} = \frac{\Delta y_{63}}{63\%}$$

Δy_{63} pre pracovný bod $u_{PB1} = 2$:

$$\Delta y_{63PB1} = \frac{\Delta y_{PB1} * 63\%}{100\%} = \frac{0,245 * 63\%}{100\%} = 0,154$$

Δy_{63} pre pracovný bod $u_{PB1} = 4$:

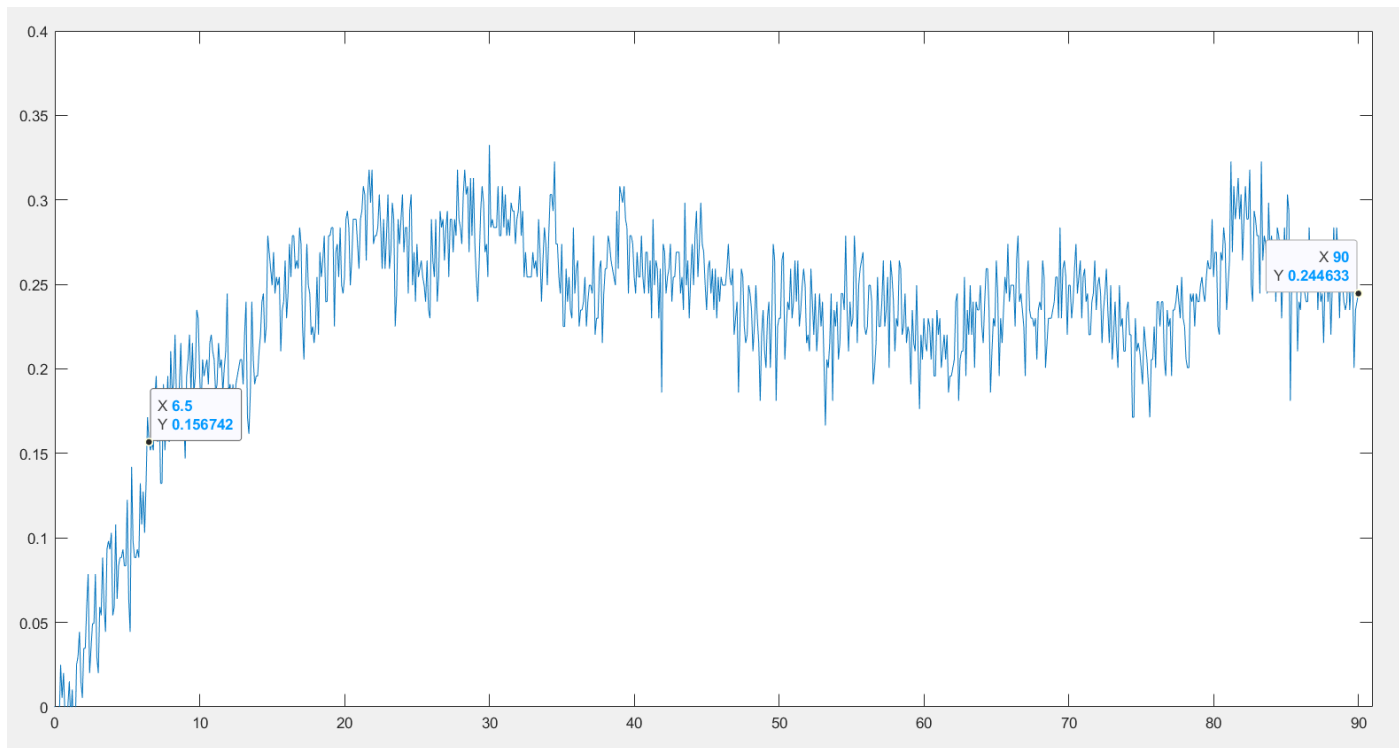
$$\Delta y_{63PB2} = \frac{\Delta y_{PB2} * 63\%}{100\%} = \frac{0,533 * 63\%}{100\%} = 0,336$$

Hodnotu T získame pomocou prevodovej charakteristiky takým spôsobom, že najdeme na grafe výstupnú hodnotu Δy_{63} a tým padom na vstupe tohto bodu aj bude časová konštanta T.

Časová konštanta T pre $u_{PB1} = 2$:

Najbližšia výstupná hodnota na PCH v okolí Δy_{63PB1} je 0,1567. Z obrázka 6 vypláva, že $T_{PB1} = 6.5[s]$

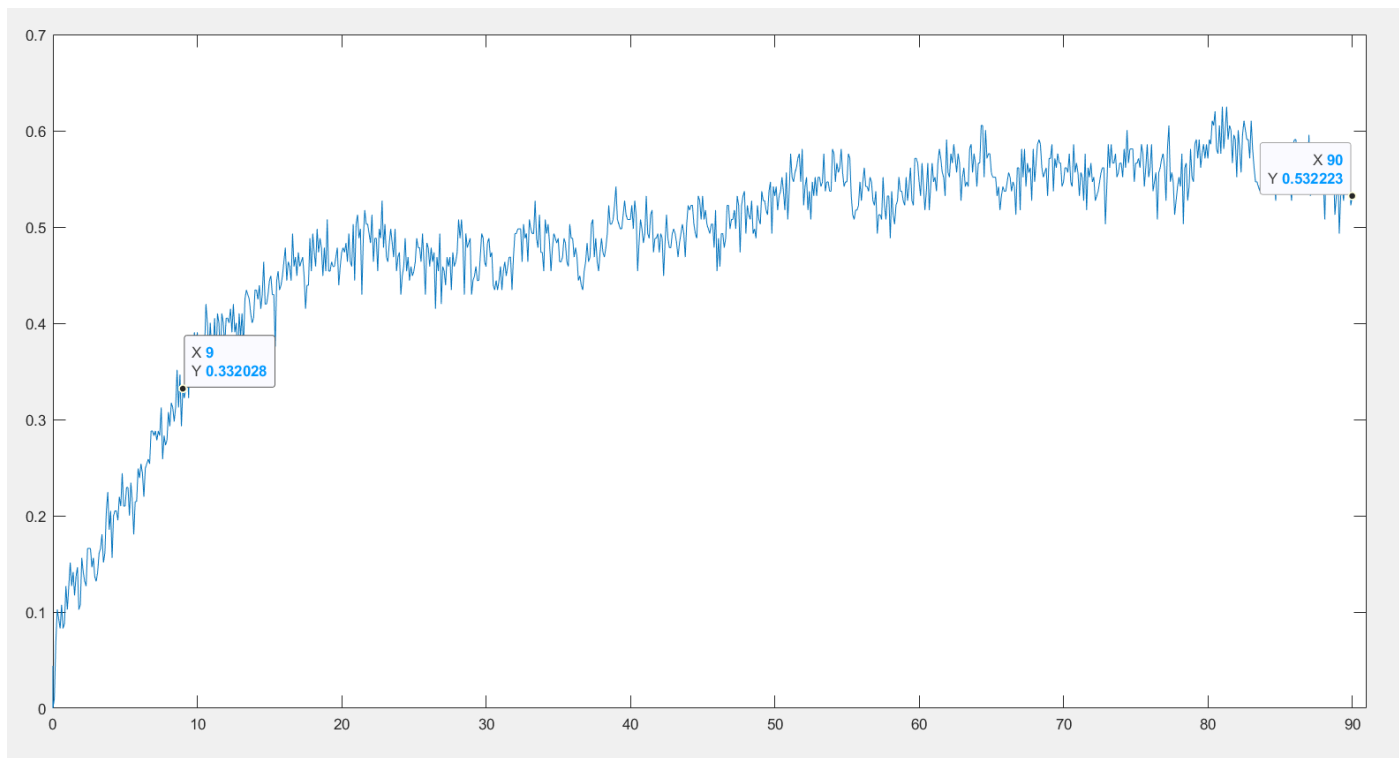

Obrázok 6

Časová konštanta T pre $u_{PB1} = 4$:

Najbližšia vystupna hodnota na PCH okoli Δy_{63PB2} je 0,332. Z obrázka 7 vyplíva, že $T_{PB2} = 9[s]$

Obrázok 7

Záver

Cieľom bolo určiť prevodovú a prechodovú charakteristiku dynamického systému. Podľa mojho názoru, úlohy sa podarilo splniť pomerne presne. Chyba alebo odchylka mohla nastať kvôli zašumeniu výstupného signálu.